

Dairy One
Forage Laboratory

Índice de ácidos graxos volátiles (índice de AGV) para medir a calidade fermentativa das ensilaxes

No proceso de fermentación das forraxes prodúcese ácidos que conservan a ensilaxe. O ambiente, o tipo de cultivo e o seu manexo determinan a cantidade e o tipo de ácidos producidos, que xeralmente se denominan ácidos graxos volátiles (AGV). A cantidade dos diferentes ácidos producidos afecta directamente o almacenamento e a calidade dos alimentos. Aínda que se poden producir moitos ácidos diferentes, os máis importantes son os seguintes:

Ácido láctico: ten o maior efecto conservante. Constitúe, como mínimo, o 65-70 % do total de ácidos nunha boa ensilaxe.

Ácido acético: uns niveis elevados poderían estar relacionados cunha fase aerobia longa se a ensilaxe se deixa secar demasiado tempo, se somete a un proceso demasiado lento ou non se empaceta ou cobre adecuadamente. Unha fase aerobia longa tamén pode provocar o crecemento constante de fermentos e mofo, o quecemento excesivo e a posterior perda de proteínas, materia seca e enerxía dispoñibles. Así mesmo, tamén pode elevarse o ácido acético cando a fermentación se alonga debido á alta capacidade de amortiguación da ensilaxe de leguminosas. Pode haber concentracións de ácido acético moderadas ou altas se a ensilaxe se trata con determinados inóculos bacterianos. Debido a que este ácido inhibe o crecemento de fermentos e mofos, estas ensilaxes consérvanse mellor.

Ácido butírico: o alto contido de humidade da colleita ou a falta de azucres necesarios para o correcto proceso da ensilaxe poden provocar a fermentación da bacteria *Clostridium* e a produción de ácido butírico. Polas observacións realizadas en campo tamén se deduce que a excesiva contaminación do solo pode ser un factor predispoñente. Nas ensilaxes con *Clostridium* pérdese unha gran cantidade de materia seca porque estas bacterias transforman os azucres, os ácidos orgánicos e as proteínas en ácido butírico, dióxido de carbono, gas hidróxeno, ácido acético, amoníaco e aminas. A ensilaxe cun alto contido en ácido butírico adoita ter un valor nutritivo baixo, o que podería afectar de forma negativa o rendemento e a saúde dos animais.

Para avaliar a calidade fermentativa dunha ensilaxe adóitanse avaliar os niveis de ácido láctico, de acético, de propiónico, de butírico e de isobutírico xunto co amoníaco e co pH. En xeral, uns niveis elevados de ácido láctico indican unha boa fermentación, mentres que un nivel de ácido butírico alto se asocia a unha mala fermentación, o que reduce o valor nutritivo do alimento e provoca problemas de saúde no animal.

Para axudar as e os produtores e os técnicos en nutrición a clasificar a información sobre a fermentación, o laboratorio de Dairy One desenvolveu un parámetro propio chamado índice de ácidos graxos volátiles (índice de AGV). Este índice avalía o impacto positivo dos ácidos láctico e acético fronte ao impacto negativo do ácido butírico para obter un único valor que mida a calidade das ensilaxes. O concepto é similar ao valor relativo da forraxe (VRF), o cal se usa para avaliar o valor nutritivo das forraxes.

Dairy One decidiu desenvolver un sistema de puntuación ao ver que xurdían dúbidas por parte das e dos produtores ao tentar comparar diferentes ensilaxes. O obxectivo é crear un sistema que teña en conta os factores positivos e negativos que inflúen na calidade das ensilaxes e que sirva de guía práctica para clasificalos. O índice de AGV combina varias medidas nun único valor que indica directamente se o proceso de fermentación tivo éxito ou non.

O impacto positivo do ácido láctico, da proporción de ácido láctico/ácido acético e do ácido acético combínanse co impacto negativo do ácido butírico para obter a puntuación final, comprendida entre 0 e 10, na que as puntuacións máis altas indican unha mellor fermentación.

As táboas 1, 2 e 3 mostran unha guía de interpretación da calidade fermentativa en función do valor do índice de AGV obtido.

Táboa 1. Sistema de puntuación de AGV

Índice de AGV*	Valoración	Comentarios
8-10	Boa	
6-8	Suficiente	
3-6	Insuficiente	Xeralmente débese a unha produción insuficiente de ácido láctico e excesiva de acético, aos procedementos de selaxe, á velocidade de selaxe/enchemento e ás boas prácticas de manexo das ensilaxes. A xeración de NH ₃ pode provocar niveis elevados de ácido acético ao aumentar o pH e atrasar o inicio da fermentación normal.
<3	Pobre	Revisar e mellorar se é necesario: o contido de humidade, a lonxitude de corte, os procedementos de selaxe, a exclusión do aire, a integridade estrutural do silo, o uso de aditivos e as prácticas xerais de manexo das ensilaxes

*Nota: O índice de AGV non inclúe os recontos de mofos nin os niveis de micotoxinas, que tamén poderían ter un impacto negativo na estabilidade aerobia ou na saúde dos animais.

Táboa 2. Exemplos de valores do índice de AGV e valoración da calidade fermentativa de diferentes ensilaxes

Ensilaxe	Á. láctico	Á. acético	Á. butírico	Índice de AGV	Valoración
A	5,94	0,83	0,01	8,74	Boa
B	4,37	1,96	0,05	7,42	Suficiente
C	2,06	5,32	0,24	5,74	Insuficiente
D	0,91	4,42	1,79	0,30	Pobre

Táboa 3. Exemplo de comparación de calidade fermentativa de dúas ensilaxes a partir do valor do índice de AGV

Ensilaxe	Á. láctico	Á. acético	Á. butírico	Índice de AGV	Valoración
E	5,21	0,48	0,09	8,92	Boa
F	6,13	2,37	0,24	8,22	Boa

Neste exemplo compáranse dúas ensilaxes. Aínda que a ensilaxe F ten unha maior concentración de ácido láctico, a E obtén unha puntuación máis elevada, xa que conta cunha proporción de ácido láctico/ácido acético máis favorable. Con todo, ambas as ensilaxes conseguen unha valoración “boa” e considéranse aceptables. O principal obxectivo do sistema de puntuación de AGV é clasificar as ensilaxes sen centrarse nas puntuacións numéricas de cada unha. Tamén se pretende que as e os produtores e técnicos en nutrición o utilicen de guía para avaliar as técnicas de manexo das ensilaxes e realizar melloras, sempre que sexa necesario.

É difícil mellorar a calidade tras a fermentación. Un perfil de fermentación é un informe técnico sobre o produto terminado. Con todo, a valoración e os comentarios indicados anteriormente axudan a identificar a mellor estratexia de alimentación e tamén a minimizar as perdas durante a alimentación. Se obtén a cualificación de “pobre”, débense aplicar os cambios necesarios nas técnicas de ensilaxe para axudar a mellorar a calidade das ensilaxes que se produzan no futuro.